

Gesprek met Eric Zwijnenberg, vrijwillige molenaar op de Wimmenumer Molen in Egmond aan den Hoef, een van de oprichters van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

Het onderwerp is: De ontstaansgeschiedenis van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

eric_zwijnenberg_1_persoonlijke_achtergrond_en_ontwikkeling_molenbehoud_algemeen	
Aantal minuten:	5 minuten
Aantal sprekers:	2 sprekers
Taal:	Nederlands

SP1: Deze keer spreek ik met Eric Zwijnenberg. Eric is al sinds 1970 officieel vrijwillige molenaar op de Wimmenumer Molen in Egmond aan den Hoef. Maar al ver daarvoor was hij al op molens actief. Met hem spreek ik over de ontstaansgeschiedenis van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Samen met zeven andere pioniers stond hij aan de wieg van deze organisatie, die mensen opleidt tot vrijwillige molenaar en klaarstoomt voor het examen dat door De Hollandsche Molen wordt afgenomen. In 2019 zijn er sinds het eerste examen dat in februari 1970 plaatsvond zo'n 2200 mensen die het felbegeerde getuigschrift vrijwillige molenaar hebben ontvangen. Eric zelf was overigens de eerste die het examen met goed gevolg aflegde.

Eric, vertel eens, hoe ben je eigenlijk in die molenwereld terecht gekomen?

SP2: Ja, ik was 6 jaar, bijna 7 jaar toen ik voor het eerst eigenlijk met molens in contact kwam. En dat kwam omdat mijn ouders verhuisd waren, een paar jaar daarvoor, van Heiloo naar Amsterdam en daar erg het buitenleven misten en op zoek waren naar iets voor de weekends en de zomermaanden. Een woonboot of een volkstuintje of een zomerhuisje. En mijn vader ploos de kranten daarop na en op een goede dag in 1953 stond er een kleine advertentie in het Parool dat er een molen te huur was. Dat was de Wimmenumer molen bij Egmond. Daar gingen mijn ouders op af en dat werd van de ene dag op de andere een enorme liefde. De molen werd gehuurd, later gekocht en voor mij brak een hele fijne tijd daar aan. Ik speelde bij de boer en ja, mijn vader werd lid van De Hollandsche Molen, kocht jaarboekjes die er toen waren en daar zat ik dan ook wel in te lezen als kind. Nou ja, zo kwam ik met die molens in contact. De molen zelf, die draaide toen niet meer. Daar was wel een boerenzoon die vroeger nog wel eens over de vloer kwam bij de laatste molenaar en die liet de molen wel eens een enkele keer draaien, zelfs nog wel eens een keer met scheprad. Maar daarna werd dat gauw minder, omdat de wieken slecht werden. Dus toen was het een stilstaande molen. En dat gold eigenlijk voor zoveel molens in die tijd. Als je kijkt naar het hele molenbehoud, zou je dat in verschillende fases kunnen indelen en de eerste fase vanaf de oprichting van De Hollandsche Molen in 1923 was vooral gericht op het behoud van de molens nog als werktuig. Zoveel mogelijk door nieuwere wieksystemen proberen polderbesturen ervan te overtuigen dat die molens best nog inzetbaar waren en gebruikt konden worden. Korenmolenaars overhalen door te gaan met het

ambachtelijk werk. En dat was de eerste fase. Toen dat uiteindelijk na de Tweede Wereldoorlog niet haalbaar bleek, ook niet met elektriciteitsopwekking waar naar gekeken is. Dan kreeg je de tweede fase van monument, maar wel statisch monument. En dat was dus ook de tijd van onze molen in het begin. En pas vanaf 1967 is die nieuwe derde fase ingegaan, dat de molens ook als maalvaardig werktuig werden beschouwd. En daar brak vanaf dat moment dan voor mij ook een hele nieuwe fase in dat molenwereldje aan.

eric_zwijnenberg_2_praktijk- begin van het gilde	
Aantal minuten	6
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Eric, kun je mij vertellen hoe Het Gilde nou precies is ontstaan?

SP2: Ja. Voor mij begon het in 1967, maar toen had zich al het een en ander voltrokken. In augustus 1966 stond er in de krant Het Vrije Volk een mooi artikel met als grote kop erboven 'De molenaars van de toekomst zijn de amateurmolenaars'. En dat was een interview van een journalist met drie jongeren, Gerrit Keunen, Jos Gunneweg en, zoals dat omschreven werd, "blonde Klaas Zaal uit het Noord-Hollandse Bergen". En die werden op de stelling van De Walvis, molen van De Hollandsche Molen, geïnterviewd. Die jongens waren nog allemaal jong, zestien jaar, negentien jaar en zo en die vertelden over hun passie dat die molens allemaal maar stil kwamen te staan en dat ze toch eigenlijk weer in bedrijf zouden moeten komen, of tenminste regelmatig zouden gaan draaien. En dat daar toch iets moest gebeuren op dat gebied omdat de ene molen na de andere stil kwam te staan. En die jongens hadden zelf ook al moeite daarvoor gedaan. Klaas Zaal had zich al in 1966 tot de burgemeester van Oterleek gewend of ie niet zou mogen draaien met de molen De Otter daar. Maar ja, daar was geen schijn van kans, zulke dingen werden niet geaccepteerd. En Jos Gunneweg had een paar jaar daarvoor, op zestienjarige leeftijd, al een uitgebreide brief aan De Hollandsche Molen geschreven dat het hem zo'n zorgen baarde dat die molens in Schiedam slecht werden en of het ook niet mogelijk was om met die molen van De Hollandsche Molen af en toe te draaien. Maar dat soort dingen, dat soort initiatieven, die werden gewoon afgewezen. Maar een mooie conclusie in dat artikel was ook 'molens moeten in beweging zijn'. Dick Prins raakte daar ook bij betrokken. Dick Prins is een van de medeoprichters geweest van Het Gilde, ook de eerste voorzitter, en die nam toen het initiatief, schreef nog wat mensen aan, om bij elkaar te komen. Dat gebeurde in Leiden op 14 oktober 1967 en dat is eigenlijk de legendarische dag dat de eerste steen gelegd werd voor dat Gilde van Vrijwillige Molenaars. Even een zijstapje; daar raakte ik toen namelijk ook bij betrokken, want wat gebeurde er met de Wimmenumer molen, dat is ook een interessant verhaal op zich. Er was in 1966 een restauratieplan gemaakt en zoals dat toen in die tijd gebruikelijk was, er werd alleen naar de buitenkant gekeken. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Provinciale Waterstaat van Noord-Holland hadden een restauratieplan gemaakt, twee velden nieuw riet en

verder nieuwe wieken dan, maar naar het binnenwerk werd helemaal niet gekeken. Molens waren toen in die tijd gewoon een statisch monument. Enfin, die molenmaker gaat daar aan de gang en dan is het de zoon van de molenmaker die tegen mij zegt, 'Eric, waarom ga je niet met die molen malen? Die molen van jullie is nog helemaal compleet, alles zit er in en dat kan toch ook?' Nou ik had dat al eens met de vader van die molenmaker overlegd, maar ja, die was van zo'n generatie van 'molens hebben afgedaan'. In de Tweede Wereldoorlog voor het laatst nog een keer noodzakelijk in gebruik omdat er te weinig elektriciteit en brandstoffen waren en die had ook de bezwaren opgenoemd van dat scheprad zit helemaal scheef gezakt en de wachtdeur is vervangen door een stenen muur. Die zag dat niet zitten. Dus die bezwaren die vertelde ik ook tegen die zoon van die molenmaker. En die was heel anders en die zegt, 'joh, dat scheprad, dat zit binnen twee uur weer recht op de as en dat muurtje dat hakken we er met een voorhamer binnen een paar minuten uit en dan zetten we er een nieuwe wachtdeur in.' Dus ik mijn vader in Amsterdam bellen van, 'pap moet je horen, de molenmaker zegt dat die restauratie ook wel een beetje uitgebreid kan worden, dat die molen weer regelmatig kan gaan malen.' Nou mijn vader moest daar even over nadenken maar vond dat eigenlijk meteen goed. En zo kwam die molen weer maalvaardig in bedrijf. En de allereerste dag, 1967, dat ie toen proefdraaide, toen reed Klaas Zaal, die jongen van dat krantenartikel waar ik het net over had, die reed met zijn brommertje van Bergen naar Alkmaar, kijkt altijd even het polderlandschap in en ziet tot zijn stomme verbazing daar de wieken van een van die stilstaande molens, de Wimmenumer molen draaien. Hij maakt rechtsomkeert, komt door het land heen meteen op onze molen af en dat klikte tussen hem en mij, dat werd een vriendschap en die vriendschap heeft tot zijn overlijden in 2016 voortgeduurd. Klaas kwam toen bij een van zijn volgende bezoeken met die uitnodiging van Dick Prins aan een aantal mensen om bij elkaar te komen in Leiden aanzetten. En ja, voor mij hoefde dat natuurlijk allemaal niet, ik had een molen, maar ik vond het toch wel interessant dus we zijn, Klaas en ik, daar samen naartoe gegaan en in dat restaurant Het Karrewiel in Leiden; daar is zoals ik zei die eerste steen gelegd. Daar kwamen we bij elkaar als groepje mensen. Verschillende onderwerpen die jarenlang op de agenda hebben gestaan, knelpunten, die kwamen daar aan de orde. Zoals de verzekeringen, er moet een opleiding komen en er zouden examens moeten komen en wie moeten die examens dan afnemen, daar werd dus allemaal over gedebatteerd en daar werd al meteen eigenlijk geconcludeerd, nou, voor die examens daar moet je De Hollandsche Molen voor hebben. Dat is toch de organisatie in Nederland die daarvoor het aangewezen lichaam is. De anderen die daarbij waren, waren Frans Verra, Piet de Jong, Piet Groot en dat waren we dus met z'n achten, zoals dat later wel genoemd is de acht jonge honden die het begin hebben betekend van Het Gilde.

eric_zwijnenberg_3_opstelling_dhm-examens_gelderland-acceptatie_door_vakmolenaars	
Aantal minuten	8
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP2: Nou we concludeerden dus dat De Hollandsche Molen benaderd moest worden daarover. Een paar maanden later kwamen we weer bij elkaar, dat was in Zaandam, De Walvis een restaurant in de Zaanse Schans, en toen werd in december ook De Hollandsche Molen met een uitgebreide brief benaderd door ons en dat werd door De Hollandsche Molen in het Dagelijks Bestuur natuurlijk ook besproken. Dat was op 13 december 1967. En dan lees je ook in de notulen dat er dan iets staat van een groepje jongelui dat zeer enthousiast voor molens is het plan heeft opgevat om naar verworven bekwaamheid stilstaande molens periodiek te laten draaien. En voor de opleiding en examinering zou De Hollandsche Molen de helpende hand kunnen bieden. En ja, dan komen er wat bedenkingen van de zijde van De Hollandsche Molen. Ze hebben daar wel wat problemen mee en onder andere dezelfde knelpunten als wij al hadden van verzekeringen en dat soort dingen. Maar goed, er komt toch een brief van De Hollandsche Molen en er komt een stukje ook op een gegeven moment in het blad Molennieuws over deze groep jongeren. Dat had toen ook opeens weer een vervelend puntje, want in dat blad Molennieuws, het orgaan van De Hollandsche Molen, staat dan in dat artikeltje opeens dat de minimum leeftijd 25 jaar is. En dat was helemaal niet afgesproken, er was over 21 jaar gesproken. En ja, dat vonden wij natuurlijk ook weer niet leuk, dat was weer zoiets van ja, op die manier worden al die jongen honden weer uitgeschakeld op alleen Dick Prins na want dat was de enige die 25 jaar was. Dan blijft er ook niks over van die groep die zo graag opgeleid wil worden en examen wil doen. Dus toen ging er weer een brief van Het Gilde uit van ja, maar dit is niet de afspraak. Is dat ook teruggebracht tot 21 jaar, zoals afgesproken was, en later is dat zelfs 18 jaar geworden. Maar goed, de eerste steen was gelegd, het contact met De Hollandsche Molen was tot stand gekomen en het kon een beetje verder gaan rollen dit ene initiatief.

SP1: Ja maar Eric, waren jullie eigenlijk wel de eerste organisatie die met een opleiding begon?

SP2: Nee. Er was eerder een initiatief geweest in Gelderland van een provinciale molendeskundige, Mallisse; daar hadden al een keer examens plaatsgevonden. Daar waren ook krantenartikelen over geschreven en onder andere mevrouw Piet van de korenmolen in Alkmaar, de Molen van Piet heeft daar toen examen gedaan. Maar dat was ons... ik zeg dan vaak Het Gilde maar toen was het nog geen gilde, maar ons jongeren, onze acht jonge honden zal ik maar zeggen, was dat een doorn in het oog en wij schreven toen ook aan De Hollandsche Molen in die brief van december van hierbij willen wij meteen stellen dat dit beslist niet moet gaan zoals in Gelderland in Valburg gebeurd is. Want het was in één woord lachwekkend als men van een buitenstaander in veertien dagen tijd een molenaar wil maken. Dus er was inderdaad eerder initiatief maar dat vonden wij nou juist het voorbeeld van hoe het niet moest. Zelf was ik een beetje een buitenbeentje in die groep natuurlijk omdat ik al een molen had en die andere jongens allemaal nog niet. En ik weet ook nog wel, een van de volgende bijeenkomsten was bij ons thuis in Amsterdam op Herengracht, en ook mijn ouders zeiden toen, 'Eric, waarom houd je je hier nou mee bezig, je hebt al een

molen en zo.' Maar goed, ik vond het toch wel een beetje prikkelen, merkte ook wel dat er wat behoefte aan was dat ik een bijdrage leverde dus ik ben daar toch wel bij betrokken gebleven. En dat betekende dat met name Dick Prins, Jos Gunneweg, Gerrit Keunen en ik elkaar steeds vaker gingen zien. Ik studeerde toen in Leiden en daar konden we ook 's avonds vergaderen op het Kamerlingh Onnes Laboratorium gratis en we zijn vreselijk veel bijeen geweest in die tijd. Ook bij Dick Prins thuis en bij Jos thuis en bij Gerrit thuis, want er moest natuurlijk vreselijk veel geregeld worden. En zoals ik al zei, we heetten toen nog geen Gilde.

SP1: En wie kwam er eigenlijk op het idee om met die term Het Gilde te komen?

SP2: Ja, dat is een beetje duister. Ik heb het ook nooit echt helemaal kunnen terugvinden. Ik heb het flauwe vermoeden dat het een idee van De Koning is geweest. En dat dat voor het eerst pas in 1970 naar voren kwam, waarschijnlijk op de dag van de eerste examens, die naam Gilde. Daarvoor dan lees je dat De Hollandsche Molen het in 1968 nog heeft over Vrijwillig Molenaars College en zelf schrijven wij op een gegeven moment Werkgroep Vrijwillige Molenaars. En pas in 1970, toen heette het eerst nog het Vrijwillige Molenaars Gilde, en toen werd het inderdaad officieel Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Maar nog steeds geen officiële vereniging hoor, dat komt straks nog wel aan de orde.

SP1: Ja maar goed, het idee was natuurlijk wel bekend en hoe werd dat door de molenwereld opgepikt, eigenlijk?

SP2: Ja, dat is ook een verhaal op zich. Dat was lang niet altijd in dank dat het werd afgenomen. Dat liep heel erg uiteen. Als je kijkt naar met name de vakmolenaars in die tijd, de oude rotten en zo, er was een deel die zag het zitten. En daar moesten wij het van hebben. Die werd aangezocht als instructeur. Neem een man bijvoorbeeld als Dirk van Vliet, watermolenaar in Abcoude en ook een beroepsmolenaar altijd geweest. Die zag het zitten. Dus die kwam ook al heel snel in de examencommissie, want die zag ook van: het aantal vakmolenaars daalt, wordt zienderogen minder, die molens komen stil te staan. Maar er waren er ook bij die zagen dat absoluut niet zitten hoor. Er zijn er een paar geweest die het woord vrijwillig molenaar niet over hun lippen kregen. Die hadden maar één aanduiding ervoor en dat waren 'koekenbakkers'. Maar ook iemand als de hoofdredacteur van het blad De Molenaar, toch een gezaghebbend orgaan, Rijnenberg, die was er faliekant op tegen. Hij vond ten eerste het woord gilde onterecht, dat was bedoeld voor vak.. voor beroepsmensen. En hij vond het woord vrijwillig onterecht, dat moest amateur worden. En molenaars dat waren we ook helemaal niet. Dus toen is er ook gesuggereerd het moet een naam worden van iets van Vereniging van Amateurmolendraaiers of zoiets. En dat zat heel hoog bij het vakblad. Toen wij een aantal jaren later eens oude jaargangen van De Molenaar wilden inzien, toen had je natuurlijk nog niet zoals nu dat je even op allemolens.nl kijkt en alles gedigitaliseerd aantreft, dus toen vroegen wij of we dat mochten raadplegen en

toen liet ie nog eens duidelijk weten dat daar geen sprake van was, dat hij nog zeer verbolgen was over het feit dat wij ons Gilde van Vrijwillige Molenaars noemden. En nou ja, dat is later totaal veranderd. Zijn opvolger, Ben Kloosterman, als hoofdredacteur van De Molenaar dat was een geweldige samenwerking. Die keek daar totaal anders tegenaan. En gelukkig waren er dus ook een heleboel beroepsmensen die daar ook anders tegenaan keken. En vaak klikte dat heel erg goed, daar zijn hele leuk voorbeelden van te noemen hoe die oude vakmolenaars soms als een beetje een kluzenaar nog op een molen woonden waar geen hond meer kwam midden in de polder en die niet meer draaiden. En dan komt er opeens zo'n vrijwillig molenaar die komt eraan en ja, als dat een beetje een leuke samenwerking is dan neemt die vrijwillig molenaar die molenaar eens mee. Die komt ook weer eens ergens anders, die komt bij heel andere molens op andere punten in het land. Dus er waren er heel veel die ervan genoten. En daar moesten wij het natuurlijk van hebben, want dan zochten we die mensen weer aan als instructeur voor Het Gilde. En zo werd het een beetje een olievlek die zich steeds verder uitbreidde over het land.

1558964793- eric zwijnenberg 4 bestuurlijk begin gilde	
Aantal minuten:	5
Aantal sprekers:	2
Taal:	NL

SP1: Eric, hoe zag dat eerste bestuur van Het Gilde eruit en wat hield dat bestuurswerk eigenlijk in allemaal?

SP2: Ja, om te beginnen waren we natuurlijk nog steeds geen officiële vereniging, dat heeft allemaal vrij lang geduurd. Dat heeft om precies te zijn vijf jaar geduurd. Het Gilde viert ook altijd twee jubilea tegelijk als je zegt wanneer is het Gilde opgericht, dan kun je twee data noemen. Die eerste is de bijeenkomst van Het Karrewiel noemen en vijf jaar later dat het een officiële Koninklijk goedgekeurde vereniging werd, dus we vieren altijd twee jubilea tegelijk. Maar goed, de eerste examens waren toen al achter de rug, daar kom ik straks nog even op, maar, in 1970 begon het werk echt een beetje grotere vormen aan te nemen. Ik werd penningmeester toen van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Als opvolger van Gerrit Keunen die het het eerste jaar had gedaan en Dick Prins was de voorzitter en Gunneweg werd secretaris. Ik ging voor het eerst toen ook notuleren. Dus, vanaf dat moment pas, 1970 zijn er notulen van het Gilde. Ik ging een brief aan de leden schrijven met Dick Prins en ik ging op een gegeven moment informatie samen stellen. Dat waren een soort cursusjes. Allerlei dingen die ik tegen kwam tijdens mijn opleiding, die zette ik op schrift. Ik was erg van het typewerk en dat soort dingen en we hadden natuurlijk de ene na de andere vergadering. En een jaar later in 1971 toen werd het Dick Prins allemaal een beetje teveel het voorzitterschap ook door huiselijke omstandigheden, en zo toen heb ik dat voorzitterschap van hem overgenomen. Maar, ik deed daarnaast nog veel meer hoor ook de ledenadministratie. Op een gegeven moment ook zelfs kunnen automatiseren met ponskaarten zoals dat ging. Ik had vreselijk veel hulp van het kantoormeisje van

mijn vader. We hadden een kantoor in Amsterdam bij ons huis vanuit uitgeversmaatschappij Misset een bijkantoor had mijn vader daar en die had een secretaresse, dat heette toen nog kantoormeisje, die heette Ans van Riemsdijk en die had nog wel eens een uurtje over en deed heel veel typewerk voor het Gilde en als ze het uurtje niet over had, dan vroeg mijn moeder: Ans, blijf je eten bij ons vanavond dan kun je vanavond verder gaan voor het Gilde? En dat vond ze prachtig. En als ze dat ook niet meer aan kon, dan ging ik met mijn typewerk naar mijn buurmeisje, Lies Bontekoe die heel veel gedaan heeft, die is later hoogleraar psychologie geworden trouwens, en het stencillen, want ja, je had nog geen kopieermachines in die tijd. Alles wat je typte op stencils moest afgedraaid worden. Dat kon ik doen in Leiden op het Kamerlingh Onnes laboratorium. Daar stond ik avonden aan de stencilmachine, gelukkig wel elektrisch. Ik moest wel zorgen voor het papier maar de inkt en alles was allemaal kosteloos, dus ik liep daar met een steekwagentje met grote pakken papier door Leiden heen te sjouwen. Van de boekwinkel naar het laboratorium. Dan kwam ik 's avonds thuis met een auto vol dozen met papier die allemaal nog vergaard moesten worden. Moderne kopieermachines vergaren het meteen, maar, dat moest dus uit gesorteerd worden. Maar ja, langzamerhand kregen we een leuk netwerk natuurlijk van andere molenaars, die kwamen dat dan ophalen of ik bracht het naar ze toe. En nou, dan krijg je namen als Jan Bosman die nog molenaar op Het Jonge Schaaap is, die kreeg dan stapels papieren mee Jan Krijt, Wim van Krieken in Leiden enzo, men beschikte over een heel fijn stel mensen die hun schouders eronder zette, maar het was vreselijk veel werk. Ik vond nog een aantekening dat ik op een gegeven moment wel naast mijn werk, naast mijn studie achtentwintig uur per week bezig was voor het Gilde. En eindeloos veel vergaderingen. Heel veel in Beesd. Ton Esman kwam in het bestuur toen en die werkte op het gemeentehuis in Beesd. En de burgemeester daar die zat in het bestuur van De Hollandsche Molen. En zo konden wij daar dan 's avonds gebruik maken van het gemeentehuis om daar kosteloos te vergaderen. Dat zijn dingen die nu ondenkbaar zijn, vroeger was het heel gebruikelijk dat regionale molenstichtingen op het gemeentehuis mochten vergaderen, maar dat kan allemaal tegenwoordig niet meer. Dat is een soort niet toegestane staatssteun zou ik bijna zeggen. Dan zouden andere verenigingen daar ook een beroep op kunnen doen. Maar, dat kon allemaal. En die werkzaamheden werden alleen nog maar meer en in 1972 werd het alleen maar nog meer, we hadden niet eens een eigen schrijfmachine in de tijd. Ik ben er nog op uit geweest in Amsterdam, maar dat was te kostbaar, dat kon het Gilde niet betalen. Maar, dan kregen we een afdankertje van De Hollandsche Molen dus dat was wel weer leuk dan. En later ging dat allemaal veel mooier, en op een gegeven moment toen de computers kwamen weet ik nog wel, wilde we toch wel graag een computer hebben, was natuurlijk ook veel te duur. Nou had mijn vader een klant in Alkmaar: Timmerman's meelfabrieken dacht ik: nou, ik trek de stoute schoenen eens aan, schrijf een brief aan die directeur en daar kwam per kerende post een mededeling van die directeur Timmermans: oh, koop maar een computer en stuur de rekening maar naar ons. Dat waren natuurlijk prachtige dingen dat je zoveel kon bereiken op die manier.

eric zwijnenberg 5 verzekering en statuten	
Aantal minuten	3

Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Eric, ik weet dat er ook wat knelpunten waren, meer in het officiële gedeelte en dan ging het vooral over de verzekeringen. En hoe zat dat eigenlijk met die verzekeringen van...

SP2: Ja, vanaf het eerste moment werd natuurlijk onder ogen gezien, zowel bij De Hollandse Molen als bij Het Gilde, dat er iets geregeld moest worden voor aansprakelijkheid en ook ongevallen en zo. Dus dat er een of andere verzekeringsvorm moest komen. Nou was die er al wel, in Rijnland bijvoorbeeld had de Rijnlandse Molenstichting een mogelijkheid om, ik meen bij de ABN of zo, een verzekering af te sluiten. Maar dat kostte verschrikkelijk veel geld en dat hadden die vrijwilligers uit die tijd gewoon niet. De Hollandsche Molen is ook nog bezig geweest, ik meen ook met de ABN, kwam op een gegeven moment ook een verzekeringsvorm uit en dat kostte ook meer dan honderd gulden per jaar en dat waren enorme bedragen. En wij dachten als Gilde van, dat moet toch ook goedkoper kunnen. Dus ik heb op een gegeven moment eens contact gelegd met een student, Notariaat, geloof ik, die een beetje verstand van verzekeringen had. Wij hebben toen een aantal maatschappijen aangeschreven, dat was Gerard Wuisman en ik die zijn daar op af gegaan en hebben gesprekken gehad met een paar maatschappijen en uiteindelijk rolde daar iets uit wat veel en veel goedkoper was, zowel wettelijk aansprakelijkheid als ongevallen. Nog geen schade aan de molens, dat was in die tijd ondenkbaar om te verzekeren, maar dat is later ook gelukt door Het Gilde hoor. Dat was mooi dat we dat op een gegeven moment voor elkaar hadden en konden aanbieden aan de leden. Het gaf alleen dan weer problemen in Rijnland, want die weigerden dat te erkennen. Die hadden zeker een of andere afspraak met hun verzekeringsmaatschappij, dus die eisten dat mensen voor de Rijnlandse Molenstichting toch nog steeds die dure verzekering hadden, maar uiteindelijk is dat ook wel op zijn pootjes terecht gekomen. Dus dat punt was op een gegeven moment opgelost, het knelpunt van de verzekeringen.

SP1: Ja. En hoe ging dat met de statuten? Want die hoort een vereniging ook te hebben, hè?

SP2: Ja, dat kwam altijd een beetje op de tweede plaats bij ons want we vonden het veel belangrijker om aan de opleiding te werken en instructeurs te werven en zo, maar dat moest natuurlijk gebeuren. Ook dat is een kostbare zaak natuurlijk als je daar een notaris voor moet hebben en dat soort dingen. En op een gegeven moment kwamen we in contact met ene Mr. Maas in Den Haag. Die had wel belangstelling voor molens en die heeft zich daar toen in vastgebeten. Die heeft ontwerpen gemaakt van statuten en huishoudelijk reglement. De goeie man is later zelfs ook een keer benoemd tot erelid van Het Gilde. En uiteindelijk kon toen inderdaad in 1972 Het Gilde dan een officiële aanvraag

indienen voor Koninklijke goedkeuring. Eerst is het natuurlijk in het bestuur van Het Gilde goedgekeurd, vervolgens bij de algemene ledenvergadering van Het Gilde, het is aangeboden aan de Vereniging De Hollandsche Molen, die konden zich daar ook in vinden en dat resulteerde dan op 24 mei 1972 tot de officiële Koninklijke goedkeuring voor Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

eric_zwijnenberg_6_samenwerking_ cultuurverschillen_gilde_dhm	
Aantal minuten	8
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Eric, van het begin af aan hebben jullie contact gehad met De Hollandse Molen, als oprichters van Het Gilde. Je had veel met elkaar te maken, maar hoe was de verhouding eigenlijk met De Hollandsche Molen?

SP2: Ja, daar valt best wel wat over te vertellen want het was soms wel wat problematisch. De Hollandsche Molen was in die tijd nog een vereniging die, nou zeg maar rustig, een beetje deftig was. Een heel ander soort genre bestuursleden dan tegenwoordig en heel anders dan bij Het Gilde. Het was heel erg, zal ik maar zeggen, bestuursleden zo van de status van baron, jonkheer, meester, doctor, ingenieur en zo. En goed, die begintijd van De Hollandsche Molen dan had je dat ook wel nodig, dat was de kracht van de vereniging ook. Maar dat was natuurlijk helemaal niet de insteek van die vrijwillige molenaars, dat waren veel meer de doeners. En we wilden natuurlijk toch een hele goeie samenwerking, want uiteindelijk moest die De Hollandsche Molen die examens afnemen. Dus we waren er van het begin af aan ook op uit dat er een goede uitwisseling, ook gereguleerd, kwam en wij wilden graag een vertegenwoordiger van het bestuur van De Hollandsche Molen in het bestuur van Het Gilde en omgekeerd iemand van Het Gilde in het bestuur van De Hollandse Molen. En dan dachten we nog niet eens aan het DB maar aan het AB, wat twee keer per jaar bij elkaar kwam, het Algemeen Bestuur. Dus daar werd over gesproken. Maar dat viel niet zo in goeie aarde. Op een gegeven moment was er het verzoek dat ik dan namens het bestuur van Het Gilde in het AB zou komen, maar dat werd afgewezen. En ja, dat werd afgewezen op grond van een argument wat helemaal niet goed was, namelijk dat De Hollandsche Molen wilde wachten tot de vereniging Koninklijk goed was gekeurd, want dan pas kon er officieel iemand namens Het Gilde in het bestuur van De Hollandsche Molen komen. En dat was helemaal niet zo, want het AB bestond alleen maar uit leden op persoonlijke titel, 'à titre personnel'. Er was geen enkele sprake van een afgevaardigde van de Rijnlandse Molenstichting, dat bestond officieel niet. Dus dat was geen argument, maar het werd gebruikt om ons eigenlijk toch een beetje uit dat bestuur te houden. En toen heeft Het Gilde op een gegeven moment gezegd nou als dat niet gebeurt dan gaan wij een actie onder de leden houden, want het was bij De Hollandsche Molen mogelijk om

voor de jaarvergadering met een kandidaat te komen als je tien handtekeningen had verzameld van mensen die ook lid van De Hollandsche Molen waren. Dus daar dreigden wij mee. Dat viel natuurlijk ook verkeerd. En op een gegeven moment is meneer De Koning, toen nog technisch adviseur bij De Hollandsche Molen, later directeur, die is er op uit gezonden door het bestuur om met Dick Prins daarover te praten en dat ten zeerste af te raden om deze weg te bewandelen, want dat zou toch ook in de vergadering van De Hollandsche Molen heel kwaad bloed zetten wanneer we zo iemand zouden voordragen. Daar is toen heftig over gesproken. 'Het ging er warm aan toe in onze bestuursvergadering', heb ik toen genoteerd in mijn agenda. Want de bestuursleden van ons hielden toch voet bij stuk; wij willen dat Eric Zwijnenberg voorgedragen wordt door het bestuur en we gaan onze leden oproepen. Als jullie ook lid zijn van De Hollandsche Molen steun dan de kandidatuur van Eric Zwijnenberg. En dat is toen gebeurd en dat leidde tot een kleine 50 handtekeningen die naar De Hollandsche Molen gingen om mij dus voor te stellen om in het bestuur te komen in 1971. Nou dat heeft De Hollandsche Molen fantastisch opgelost en dat is de verdienste van voorzitter Mijksenaar toen geweest. Het is ongelooflijk zoals die dat op de vergadering, de algemene ledenvergadering van De Hollandsche Molen, toen naar voren heeft gebracht. Hij zette daar uiteen dat het dus niet mogelijk was om een bestuurslid van Het Gilde in het AB op te nemen, hoewel ze dat graag hadden gewild, maar dat lieten de statuten van De Hollandsche Molen niet toe. Wat dus allemaal onzin was. En dan zegt ie op een gegeven moment in die vergadering, 'maar wie schetst onze verbazing dat Het Gilde in staat is geweest daar een oplossing voor te vinden en handtekeningen heeft verzameld om Eric Zwijnenberg voor te dragen voor ons bestuur. En met groot genoegen maken wij hierbij bekend dat Eric dus kandidaat is voor het Algemeen Bestuur van De Hollandsche Molen.' Nou wij zaten natuurlijk allemaal te grijzen hierover. Maar het was schitterend en de buitenwereld wist helemaal niet wat er allemaal aan de hand was. Maar het was in die tijd.. het is al eerder gebeurd ook in '69 een keer toen de Hollandse Molen het niet zo zag zitten. Toen was er een excursie van De Hollandsche Molen in Zeeland en op een gegeven moment was het pauze tussen de middag ergens in een strandtent in Domburg en daar werd toen door Stokhuysen, de toenmalige voorzitter, meneer De Koning eropuit gestuurd naar Dick Prins om hem te vragen naar Stokhuysen toe te komen, want die wilde wel eens weten hoe het er met Het Gilde voor stond en zo. Dat ging nog allemaal heel erg autoritair op die manier. Niet dat Stokhuysen zelf op Prins afstapte, nee, dat moest via De Koning gebeuren en zo. Dat schetst een beetje die hele cultuur van De Hollandsche Molen in die tijd. Het was toch wel een beetje een eliteclub en een beetje deftig allemaal, waar wij een beetje bij uit de toon vielen. Overigens die benoeming van mij in '71 die werd al gauw opgevolgd door het feit dat ik toen afstudeerde en de titel doctorandus kreeg. En ik had toch het gevoel dat dat ook er toe bijdroeg dat ik geaccepteerd werd, want dat was natuurlijk al een clubje van titelhouders en titelvoerders, dus toen werd ik doctorandus en later ben ik dan tenslotte nog gepromoveerd en werd ik doctor en toen zat het helemaal goed. Maar ja, dat waren allemaal van die leuke dingen.

SP1: Ja. En Eric, ik begrijp de diploma's die moesten ook uitgereikt worden tijdens de Algemene Vergadering, maar was dat makkelijk te regelen?

SP2: Ja, in die vergadering in 1970 zijn dus de eerste diploma's uitgereikt aan vijf van de acht die er opgegaan waren voor het examen, wil ik straks nog wel even iets van vertellen, en toen gingen die examens ook aan de lopende band. Dus in de jaarvergadering van De Hollandsche Molen 's middags werd dat uitgereikt. Maar dat was ook weer zoiets. Op een gegeven moment, ja, dat conflicteerde toch een beetje met de causerie met lichtbeelden van meneer De Koning die er altijd 's middags plaatsvond, waarbij het hele restauratieresultaat van het afgelopen jaar werd besproken door meneer De Koning en dat uitdelen van die diploma's, nee, dat paste daar niet in. Dus na vrij korte tijd kwam De Hollandsche Molen met het bericht bij Het Gilde dat ze dat toch niet meer in de jaarvergadering van De Hollandsche Molen wilden maar voortaan in de jaarvergaderingen van Het Gilde. Maar dan zouden ze komen met een zware delegatie namens De Hollandsche Molen. Nou dat waren de eerste keer drie bestuursleden, de tweede keer twee en tenslotte was het alleen nog maar meneer Colenbrander die namens De Hollandsche Molen die diploma's uitreikte. Ja, en als je dan nu, vijftig jaar later, erop terugkijkt hoe het nu gaat bij De Hollandsche Molen dan is die hele diploma-uitreiking een hoogtepunt van de dag, de halve zaal zit alleen maar vol met mensen die een diploma krijgen en die hun familie en aanhang en vrienden meenemen. Dus dat is later teruggedraaid en dat zijn ontwikkelingen wat mooi is om na zoveel jaar op terug te kijken hoe dat allemaal gegaan is en hoe het nu gaat.

1558964794-	
eric_zwijnenberg_7_samenwerking_met_rijksdienst_vd_monumentenzorg	
Aantal minuten:	1
Aantal sprekers:	2
Taal:	NL

SP1: Eric, dat was de relatie met De Hollandsche Molen. Maar, dat was niet de enige organisatie waarmee je te maken had, want er was ook nog zoiets als de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Hoe was de verhouding daarmee en wat speelde daarbij?

SP2: Ja, die Rijksdienst was voor ons eigenlijk ook best wel een belangrijke partner, want die begon de molens toen in die tijd ook te zien als monumenten van techniek, als werktuigen. En die begonnen steeds meer aan te sturen op restauraties en maalvaardig maken daarbij van molens. En dat was natuurlijk koren op de molen om het zo maar te zeggen voor dat Gilde. Dus, dat was voor ons best wel een belangrijke partner. Het lag in die tijd tussen de Rijksdienst en De Hollandsche Molen heel erg moeilijk. Dat was een moeizame verhouding. Op een gegeven moment was het land in tweeën verdeeld en de restauraties in het noordelijk deel werden verzorgd door De Hollandsche Molen en begeleid door De Hollandsche Molen mijnheer De Koning die daar de supervisie voerde, en de rest van

Nederland, het zuidelijke gedeelte door de Rijksdienst. Die hadden toch wel een wat andere insteek, dat had voor- en nadelen. Er waren best wel dingen ook bij restauraties dat zagen wij ook wel dat we dachten van: ja, het is niet ideaal zoals dat gaat, maar dat gaf tussen De Hollandsche Molen en de Rijksdienst heel wat wrijving en daar zaten wij als Gilde wel een beetje tussenin. En voor mij persoonlijk ook want, mijnheer Korpershoek, toen hoofd van de afdeling Molens van de Rijksdienst die was uiteraard in onze molen geweest in verband met restauratie, dat klikte ook met mijn ouders. Hij wilde graag nog eens een keer terugkomen met zijn vrouw en dat is gebeurd en omgekeerd hadden mijn ouders ook hele goede contacten met mijnheer De Koning van De Hollandsche Molen. Dus dat klikte allemaal wel. We gingen samen uit eten soms. En op een gegeven moment kwam het ook voor soms dat na een Algemene Ledenvergadering van De Hollandsche Molen mijn ouders met de familie Korpershoek ergens in Amsterdam uit eten gingen. Dat heb ik toen in die tijd angstvallig verzwegen want anders dan waren de rapen gaar geweest, want dat werd gezien als heulen met de vijand zo ongeveer denk ik. Maar, het had allemaal ook voordelen, want daar kwam bij dat Jos Gunneweg van de eerste jonge honden uit ons clubje, die kwam te werken bij de afdeling Molens bij de Rijksdienst, dus dat was ook een prachtige ingang om dat gedachtegoed van het Gilde molens weer zoveel mogelijk te laten draaien om dat gedachtegoed ook bij de Rijksdienst neer te leggen en dat functioneerde best goed. Gerrit Keunen kwam op een gegeven moment ook bij diezelfde Rijksdienst en ik kan me nog een voorval herinneren dat Gerrit Keunen bij de burgemeester van Maasdam was geweest over een korenmolen en een poldermolen daar en ook had gepleit voor die vakmolenaar om die te betrekken bij het Gilde als instructeur en die poldermolen maalvaardig te restaureren. En toen had Gerrit ook gezegd van: nou, je moet eens contact met het Gilde daarover zoeken. En toen had ik die uitnodiging gehad van die burgemeester om naar Maasdam te komen, hebben we een gesprek gehad, hebben we die molens bezocht en zo, dus ik deed ook dat hele verhaal: zou het niet mooi zijn die molenaarsinstructeur en die poldermolen dan weer maalvaardig maken en die vrijwillig molenaar erop. En toen liet die burgemeester zich ontvallen tijdens dat gesprek met mij van: ja ja, hier is laatst iemand van de Rijksdienst geweest en die zei dat ook al. Dus, ik moest vreselijk in mijn vuistje lachen want dat was natuurlijk allemaal doorgestoken kaart om zo die burgemeester te benaderen. Maar, zo waren er meer voorbeelden. Dus, dat ging best hartstikke goed op die manier die samenwerking. Dus, wat het Gilde betreft was er nooit een probleem eigenlijk mee.

1558964800-	
eric zwijnenberg 8 opzetten opleiding	
Aantal minuten:	3
Aantal sprekers:	2
Taal:	NL

SP1: Eric, we gaan weer even terug naar de beginjaren van het Gilde. Van '67 – '68, want er moest een opleiding op poten gezet worden. Kun je me vertellen wat daar allemaal bij kwam kijken, hoe werd dat georganiseerd de opleiding?

SP2: Ja, dat was niet zo makkelijk je moest dus eerst instructeurs hebben hè? Praktijkinstructeurs en er moet lesmateriaal komen. In het begin ging dat wat moeizaam, maar dat breidde zich toch nog vrij snel uit als een olievlek. We zijn begonnen in '68 eerst eens met een theoretische les ergens in Alblisserdam vond dat plaats en toen werd Jan den Besten, een molendeskundige bij uitstek die ook vreselijk veel ervaring had van kinds af aan met het malen van watermolens, die hebben we bereid gevonden om instructeur te worden. Dat was de eerste instructeur van het Gilde en hij maalde toen op de Loenderveense Molen in Loenen, dus daar kwamen we toen, het was 9 november 1968, voor het eerst bijeen voor de eerste praktijkles bij hem. En hij zag het helemaal zitten die praktijkles met die vrijwillige molenaars, dat was heel leuk. Hij zag het als de toekomst voor het molenbehoud, en hij zette zich meteen aan het schrijven, een cursus watermolenaar, opleiding watermolenaar die uiteindelijk in vier delen tot stand is gekomen door hem, hij was enorm deskundig zowel praktijk als theorie. Dus, daar hadden we een grote steun aan. En nou ja, dan gingen we vaker naar Loenen toe en op een gegeven moment kwam Jo Voren in de Zaanstreek erbij. Van de Vereniging de Zaanse Molen dat werd ook een instructeur en dan komen er artikeltjes in de krant en dat wordt gelezen, er gaan mensen zich aanmelden. En er waren mensen uit het hele land bij die dan toch ook wel weer contacten hadden met plaatselijke vakmolenaars. En dat breidde zich dus vrij snel lekker uit. Vanuit alle provincies kregen we vrij snel een poot aan de grond en konden we instructeurs vinden. En die mensen waren heel vaak echt begeistert ook van: goh, wat leuk en nou kunnen we het eens overdragen op een ander, dus dat liep best lekker. Het ledental nam natuurlijk flink toe dan en zo breidde zich dat dan uit en we kregen aardig publiciteit. Internet bestond toen natuurlijk nog niet. Dus je moest het toch hebben van krantenartikelen en tijdschriftartikelen en dat soort en De Hollandsche Molen was toen ook helemaal rijp voor hun rol als examinerend instituut, en die wilde toen opeens, dat kwam een beetje als donderslag bij heldere hemel, al in de jaarvergadering van maart 1970 al diploma's uitreiken, dus toen werden we achter de broek gezeten van: nu moeten er ook examens komen. En zelf hoorde ik op een gegeven moment tien dagen voor een bepaalde datum, van: nou, dan moet je opkomen voor je examen en dat is dan het volgende stapje naar het eerste examen.

eric zwijnenberg 9 verslag van 1e examen	
Aantal minuten:	9
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Eric, we gaan nu praten over het eerste examen. Voor alle duidelijkheid Eric, het gaat toch echt om windmolens hè. Het examen wat afgelegd werd?

SP2:

Ja, dat is wel goed om even te stellen. Daar duikt natuurlijk het eeuwige probleem op van wat je onder een watermolen verstaat. Toen ik het daarstraks over die cursus watermolenaar had van Jan den Besten, bedoelen we dus poldermolens. Maar zo noemt een watermolenaar dat niet. Het gaat alleen over windmolens. De examens watergedreven molens dat is pas van veel later tijd. Daar was toen nog helemaal geen sprake van in die begintijd van dat Gilde. Ja, goed. Dus er moest een examen komen. We kregen een oproep. Acht mensen mochten.... acht mensen... dat is nu onvoorstelbaar... op één dag examen doen. Afgenomen door De Hollandsche Molen. De Hollandsche Molen had een examencommissie benoemd. En dat was Evert Smit. Die zat ook in het Dagelijks Bestuur van de vereniging De Hollandsche Molen. Was al heel lang bij molens betrokken. Zijn vader overigens ook al. Hij was toen al een legendarisch figuur. Was directeur van de Zaanlander, een uitgeverij. Een krant ook in de Zaanstreek. En hij woonde op wat later verfmolen De Kat werd. Daar betrok hij de woning van. Die huurde hij. En de tweede examinerator was Joop Mallisse. Uit Gelderland. Van de Provinciale Molencommissie Gelderland. En de derde was meneer De Koning van de vereniging De Hollandsche Molen. Dat waren de eerste drie examineratoren. Die werden natuurlijk ook voor het vuur geworpen van nou, ga maar acht jonge honden examineren. En ik heb later in het archief aangetroffen een vragenlijst die Evert Smit toen had gemaakt met zo'n 44 vragen die gesteld zouden kunnen worden. En die zijn toen ook toegestuurd aan Jan den Besten als instructeur. Wat die ervan vond. Die heeft er nog een paar vragen aangevuld en zo. Maar wij kenden die vragen verder niet hoor. Dus dat was echt bedoeld voor de examencommissie om een beetje een houvast te hebben. En die examineratoren die komen dan ook nog kort voor dat examen een keer bij elkaar. Dat was in het motel in Bunnik. Om daar nog eens over te spreken. En daar waren ook een paar instructeurs van het eerste uur bij. Jo Voren, Mans uit Rijnland en Den Besten. Maar ook twee mensen van het Gilde. Gerrit Keunen en Dick Prins mochten er ook bij zijn. Dus toen zijn de laatste puntjes op de i gezet. Van nou, hoe gaat dat nou met het examen? Wat gaan we examineren? Theorie, ja, dat was nog bitter weinig op dat gebied natuurlijk, schriftelijk. Die watermolenaarscursus van den Besten was nog in ontwikkeling. Er waren een of twee delen van klaar. Maar het boekje van Stokhuyzen, het boek Molens, dat moest dan ook als verplichte examenstof beschouwd worden. En als je dan kijkt in die eerste omschrijving dan lees je daar toen al elementen in die later bij die examens toch veel verder uitgesponnen zijn. Zoiets als veiligheid, dat kwam toen al aan de orde. Maar ook bijvoorbeeld dat de molenaar in staat moest zijn om uitleg aan leken te geven. Wat we later de ambassadeursfunctie zijn gaan noemen van de molenaars. Dat ze, ja, het maatschappelijk draagvlak moeten verbreden en kunnen uitleggen wat die molens betekenen en hebben betekend. Maar ook zelfs al dingen als behandeling van restauraties en subsidies. Dat was toen eigenlijk al een vooruitziende blik. Dat je ook van die molenaar mag verwachten dat die een beetje inzicht heeft in geldstromen en wat er nou wel en niet mogelijk is en wat er aan eisen worden gesteld aan restauraties en zo. Dat zat er toen al in. Dat is best frappant. Nou, wij moesten ons met z'n achten dan eerst vervoegen bij de oliemolen de Zoeker. Bij de familie Kaal die daar woonde. Mochten we in de woonkamer daar bivakkeren, kregen soep aangeboden en broodjes. Tot we dan stuk voor stuk werden opgeroepen om naar De Kat te gaan. En in de kamer van Evert Smit daar vond dan het theoriegedeelte plaats. Daarna naar de stelling. En dan moest je kruien en zeil voorleggen en dat soort dingen. En ook een deel speelde zich nog in de kap af van het examen. Evert Smit, die heeft later wel bekend dat in zijn ogen de

examencommissie nog veel zenuwachtiger was dan de kandidaten. Kandidaten wisten natuurlijk nauwelijks wat er gevraagd zou kunnen worden. Maar de examencommissie wist nauwelijks wat ze zouden moeten vragen. En Evert Smit die slikte voortdurend aspirines om die zenuwen te onderdrukken, heeft hij later verteld. Ik heb het tamelijk ontspannen ervaren. Ja, ik had natuurlijk ook wel wat meer ervaring met mijn eigen molen. De eerste kandidaat dat was een beetje triest. Die zakte. En dat had gewoon als reden die op het laatste moment is ingevoegd. Die hoorde helemaal niet bij ons clubje. Maar omdat we te gast waren op molens van de Vereniging De Zaansche Molen had de Zaansche Molen toen ook gevraagd, nou, wij hebben ook iemand die maalt met molen Het Pink en dan zouden we het wel leuk vinden als die dan ook examen doet. Maar die man had het hele boekje van Stokhuyzen nog nooit gezien. Laat staan de cursus watermolenaar van Den Besten. Dus dat liep helemaal niet lekker. En hij heeft toen ook nog op twee opeenvolgende wieken vol zeil voorgelegd en wilde daarmee gaan malen. Dus dat was een beetje triest. Dat had nooit moeten gebeuren, om zo'n man daar op het laatste moment eigenlijk in te schuiven. Heel sneu was dat ze niet meteen de uitslag bekend maakten. Dat was heel naar. Pas een week later kreeg je schriftelijk bericht van De Hollandsche Molen of je gezakt was of niet. En er waren er twee die inderdaad een herexamen moesten doen. En Evert Smit vond dat ook zo beroerd dat ik weet nog toen we op een gegeven moment allemaal geweest waren en over de Kalverringdijk terugliepen naar het parkeerterrein. Ik liep naast Klaas. En toen kwam hij ons achterop. Tikte ons even op de schouder van "Eric, Klaas, jullie zijn geslaagd hoor". Dus dat verklapte hij toch maar vast, want hij vond het een beetje sneu dat we nog steeds in onzekerheid zaten. Ja, en wat herinner ik me van dat examen? Ja, één ding herinner ik me heel goed. Ik ben nooit in de kap geweest. Dat heb ik altijd maar verzwegen. Een enkeling weet het nu wel. Maar mijn examen is niet volledig geweest. En of ze dat nou deden omdat ze al tijdgebrek voelden dat ze niet aan acht kandidaten op één dag toekwamen of dat ze dachten van nou, dat zit bij Eric Zwijnenberg wel goed of dat ze het gewoon vergeten zijn? Ik heb alleen maar theoretisch gedeelte in de woning van Smit gehad en het praktisch gedeelte op de stelling. Maar ik ben nooit in de kap van de Vermolen De Kat geweest. Ik geloof dat dat een paar jaar geleden pas, vijftig jaar later, voor het eerst gebeurd is dat ik daar was. Maar ik herkende alles nog wel hoor. Ja, nog zo'n punt wat me te binnen schiet bij dat examen. Het gerook, jongen. Mallisse met een dikke sigaar. En daar ging hij ook de molen mee in. En dan stelde hij dus vrolijk de vraag tijdens het examen van nou, wat doe je nou als de burgemeester bij je komt met een sigaar en hij wil de molen binnen? En dan moest je dus als antwoord geven dat je hem er dan op moest wijzen dat dat écht niet moest. En vervolgens stapte hij bij het praktijkgedeelte dus toch die molen gewoon met zijn sigaar binnen. Er is ooit ook wel een keer een conflict geweest van een molenaar en die examen moest doen die dat op de spits dreef en zei, nee, ik ben nu verantwoordelijk ervoor, ik wil dat niet. Nou, hij kon hoog en laag springen, maar die molenaar moest accepteren dat een examencommissie toch met een sigaar, rokende sigaar, in die molen kwam. Dat waren de tijden toen. Ja. Nou, en dat haalde natuurlijk de pers hè. Meteen een artikel in de krant, 's avonds op de tv geweest. Ja, er bestonden nog geen videorecorders dus ik heb daar helaas geen beelden van om te bekijken achteraf hoe dat nou ging.

SP1: Want zaten die met hun neus er bovenop, Eric, die pers?

SP2: Ja, behoorlijk ja. Die waren er gewoon bij. Dat is later natuurlijk absoluut verboden. Dat er buitenstaanders bij die examens kunnen zijn. Maar dat maakte je als kandidaat ook wel zenuwachtig. Maar ik heb daar geen herinneringen aan hoor. Maar het schijnt in dat eerste artikel te staan van de pers, van dat ze erbij waren bij mij en op mijn rug keken. Maar nee, dat ging allemaal wel goed. Nou ja, en twee weken later was dan de diploma-uitreiking op de vergadering van De Hollandsche Molen en degenen die daar dan slaagden, waren Klaas Zaal, Jos Gunneweg, Ton Straathof, die bij een molenmaker werkte. Ton Koek uit Rijnland. En ik. De eerste jonge honden die geslaagd waren.

eric_zwijnenberg_10_molens_vinden_afsplittingsen_ andere organisaties	
Aantal minuten	8
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Nou Eric, gefeliciteerd met je diploma kan ik wel zeggen.

SP2: Ja, getuigschrift heette het officieel in die tijd.

SP1: Goed dat je dat nog even vermeldt, maar hoe dan ook, je had je papiertje in handen en jij had natuurlijk nog de Wimmenumer molen.

SP2: Ja, ik had dat hele getuigschrift eigenlijk niet nodig. Dat zei ik al, ik was een beetje een buitenbeentje.

SP1: Maar jij kon meteen aan de slag bij wijze van spreken. Hoe zat dat voor de anderen?

SP2: Klaas Zaal was eigenlijk de allereerste die dankzij dat getuigschrift een molen kreeg toegewezen, want die had zich al eerder gewend tot de Stichting De Zijper Molens en die hadden gezegd.. nou in principe gingen ze ermee akkoord, maar hij moest dan toch wel dat diploma hebben. Dus toen ie dat briefje had meteen naar het bestuur en toen kreeg hij ook meteen twee molens toegewezen, de molen Noorder-M en de Molen F. En die molen F, ja, dat is een familiemolen geworden waar hij zijn hele leven verder op heeft gemalen en wat nu voortgezet wordt door zijn zoon die ook inmiddels het diploma heeft. Dus ja, dat is de eerste molen eigenlijk in Nederland die dankzij een vrijwilliger dan weer aan het malen kwam. En de anderen, ja dat ging ook allemaal vrij rap in die tijd. Die kregen

toch ook al gauw een molen. Ik denk alleen dat Gerrit Keunen de enige is geweest die nooit echt een eigen vaste molen heeft gehad, maar ook bij mij regelmatig over de vloer kwam in tijden van hoog water of zo, als we moesten malen op de molen in ploegendienst dan kon hij ook waarnemen en dan wisselden we elkaar af. Maar het liep dus wel lekker en al heel snel kwam een tweede examen, dat kwam al vier maanden later. Dus toen was er weer een ploeg toch voldoende vergevorderd om examen te doen. Dat was toen ook op een andere molen, de Oude Doorn in Almkerk en toen slaagden ook die twee die het herexamen moesten doen van dat eerste examen, Prins en Keunen. En daar was toen ook Chris den Besten bij. Dat was eigenlijk best wel bijzonder want daar nam De Hollandsche Molen weer even een loopje met de leeftijd, want die Chris den Besten die was nog helemaal geen 21 en die hebben ze toch geëxamineerd. En dan lees je dat ie ook nog de beste was van allemaal. Dus hij was geslaagd, maar dat briefje kreeg ie nog niet want hij moest eerst even 21 worden. Dus daar werd toen al de hand mee gelicht. Maar ja, dan gaan we verder, het begon dus steeds leuker te lopen en dan komen we op een gegeven moment in 1973 en dat was een beetje een bijzonder jaar, want enerzijds was dat heel feestelijk en anderzijds was dat ook een moeilijk jaar binnen Het Gilde. Het feestelijke was daarvan dat Het Gilde in de jubileumvergadering van De Hollandsche Molen, die bestond vijftig jaar, in Krasnapolsky, daar was ook Koningin Juliana bij als beschermvrouwe, daar kreeg Het Gilde een oorkonde met een geldprijs van 2000 gulden van een kersvers opgerichte stichting 'Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding', in het leven geroepen door de heer Pigeaud, bestuurslid ook van De Hollandsche Molen en zijn vrouw, enorm voorvechter geweest van elektriciteitsopwekking met windmolens. De man heeft op een gegeven moment gezien dat dat toch een doodlopend spoor was en die dacht ja, die Gilde jongens, die vrijwillige molenaars, dat heeft de toekomst. En die heeft toen er voor gezorgd dat die nieuwe stichting die oorkonde en die geldprijs aan Het Gilde heeft uitgekeerd. Dus dat was een feestelijk, heuglijk feit voor Het Gilde dat ze eindelijk ook eens wat geld hadden om de opleiding verder structuur te geven. Want er was vreselijk veel werk hoor. We hebben zelfs op een gegeven moment geconcludeerd dat wij eigenlijk net als De Hollandsche Molen een kantoor zouden moeten hebben met een vaste medewerker, want het liep helemaal uit de klauwen wat er allemaal aan werk gedaan moest worden. En voor mij kwam er toen eind '73 een punt dat ik ermee moest stoppen, zowel als voorzitter als bestuurslid van Het Gilde. Het werd gewoon teveel. Ik zat met mijn studie voor een promotieonderwerp, bovendien een verhuizing van ons van Amsterdam naar Alkmaar. En dat betekende dat er toch een opvolger voor mij moest komen en dat is toen eind '73 Ton Esman geworden. Dat is een hele goede voorzitter van Het Gilde geworden. Daar had ik ook een heel goed contact mee onderling, dus die overdracht liep eigenlijk best wel gesmeerd. Ik kon ook gemist worden. En ondertussen zat ik natuurlijk wel in het bestuur van De Hollandsche Molen en toen kwam de grappige situatie dat ik eerst namens Het Gilde in De Hollandsche Molen zat, maar toen kwam het omgekeerde, toen zat ik namens De Hollandsche Molen woonde ik de vergaderingen van Het Gilde bij. Dus er veranderde niet eens zo heel veel, maar ik had niet meer de besognes van al dat werk voor Het Gilde. Maar toen kwam er eind '73 wel, nou een zwarte bladzijde wil ik niet zeggen, maar wel een moeilijke toestand binnen Het Gilde. Een van de bestuursleden, want we hebben het er nog steeds eigenlijk niet over gehad, maar de korenmolens... we hadden die opleiding voor watermolens en

het was er dus op gericht, ook de examens, voor het malen met een poldermolen en het draaien met de overige industriemolens. Een opleiding voor korenmolenaar was er niet. En een van de bestuursleden, Jos Gunneweg, die richtte zich daar op, die vond dat dat veel meer aandacht moest krijgen dat het mogelijk zou zijn om ook mensen op te leiden echt weer tot het ambacht van korenmolenaar, om weer tientallen molens in Nederland, korenmolens, in bedrijf te krijgen. Malen voor de warme bakker. En dat was een visie die uiteindelijk ook heel vruchtbaar is gebleken, maar wat minder vruchtbaar was dat hij zag, in zijn ogen, dat dat de enige opleiding moest zijn en dat de opleiding, zoals we die op dat moment hadden, beëindigd zou moeten worden. Ook de examens van De Hollandsche Molen beëindigen en het moest zich alleen nog maar richten op het in stand houden van het ambacht korenmolenaar eigenlijk. En dat was in onze ogen een brug te ver. Wij vonden dat dat naast elkaar moest bestaan en dat die huidige opleiding tot molendraaiers, zoals dat ooit genoemd werd, ook noodzakelijk was voor de molens in stand te houden. Dus het bestuur wees dat voorstel af, was allemaal een moeilijke tijd. Bijna is er een extra ledenvergadering bij elkaar geroepen moeten worden van Het Gilde, maar we hebben het toen voorgelegd aan onze opleidingsraad, want inmiddels had Het Gilde volgens statuten en huishoudelijk reglement ook een opleidingsraad in het leven geroepen waarin de instructeurs zaten en de afdelingen, Het Gilde kreeg inmiddels ook afdelingen, en daar is dat voorstel toen met, nou ik meen, 20 tegen 4 stemmen verworpen. Dat heeft toen ook wel helaas betekend dat Gunneweg uit het bestuur van Het Gilde is gestapt en ook Pieter Hellinga die dat dan steunde, dat idee. Dus dat was niet zo'n leuke tijd. Maar ja, het heeft wel betekend dat Gunneweg toen de weg vrij had om verder zijn idee uit te bouwen en dat heeft geleid tot het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en dat is natuurlijk een geweldige organisatie. En als je nu ziet hoe het allemaal gelijk met elkaar optrekt, ook het Gild Fryske Mounders waar grote problemen mee zijn geweest en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en Het Gilde en De Hollandsche Molen, de voordracht voor Unesco, het immaterieel erfgoed van het beroep van molenaar dat is gezamenlijk door die vier partijen aangevraagd. Het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde dat floreert, heeft een plaats verworven die geweldig is. Het moet allemaal naast elkaar bestaan, dus het is uiteindelijk allemaal heel goed op zijn pootjes terechtgekomen en daar kun je echt op terugkijken dat het toen eind '73 toch allemaal wel goed terechtgekomen is.

1558964802-	
eric_zwijnenberg_12 inhoud van de opleiding beginjaren	
Aantal minuten:	3
Aantal sprekers:	2
Taal:	NL

SP1: Eric, we hebben het nu over het ontstaan van de opleiding gehad, en over de examens, over het eerste examen, maar misschien is het ook wel even handig om even te vertellen wat de opleiding precies inhield. Wat leerde je nou precies bij de eerste opleiding?

SP2: Ja, het uitgangspunt was eigenlijk om verantwoord te kunnen draaien met alle molentypes, ook industriële molens, zonder het ambacht van korenmolenaar of houtzager, dat niet, maar wel het laten malen van poldermolens, van watermolens, dus dat was eigenlijk de strekking: kunnen malen met een poldermolen en de rest van het molenbestand kunnen laten draaien op verantwoorde wijze en daar was ook het materiaal wat er beschikbaar kwam op gebaseerd, die cursus watermolenaar van Den Besten en het algemene molenboekje van Stokhuyzen over molens in Nederland. Dus, dat was de insteek en zo werden ook de instructeurs gezocht. Maar ja, daar waren dan instructeurs bij die waren bijvoorbeeld korenmolenaar, en dan zag je dus al vrij gauw dat zowel de cursisten als die korenmolenaars het wel leuk vonden om natuurlijk ook wat te vertellen en te laten zien en over te dragen van dat malen met een steen bijvoorbeeld. Dus, dat sloop er toch een beetje in. Gelukkig. Maar, het was geen examenstof, dat niet. Hoewel, de examencommissie als ze in de gaten hadden dat een cursist op een korenmolen daar zijn lessen hadden gehad, daar soms wel op ingingen op die vragen. Wat meer vragen daarover stelde, maar dat had ook weer een gevaar in zich, ik heb dat met die examens ook wel eens ontdekt en bijgewoond. Dan deed iemand die op een houtzaagmolen was opgegroeid zeg maar examen en dan ging die examencommissie van alles vragen over een houtzaagmolen, nou, dat liep hartstikke vlot en die kandidaat slaagde ook en die komt naar buiten en de volgende kandidaat vraagt dan: 'wat hebben ze gevraagd?' Dus hij begon te vertellen en die volgende kandidaat stortte helemaal in. Die wist niks van zaagmolens. Maar, dat hoefde ook niet, maar die dacht op dat moment van: oh jee, als ze dat allemaal gaan vragen....

SP1: En dat betekende ook trouwens Eric, hoe lang duurde zo'n examen eigenlijk, hoe lang duurde nou de theorie? Want dat missen we nog.....

SP2: Nou, al die allereerste examens waren natuurlijk veel te kort, omdat er acht kandidaten op een dag waren. Dus, dat was in een half uurtje. Maar, dat groeide later al gauw uit tot twee uur of zelfs nog wel iets meer hoor, dus dan waren er maar vier op een dag en daar hadden ze al hun handen aan vol. Het werd steeds uitgebreider.

SP1: Ja, dan heb je het over de theorie en de praktijk?

SP2: En de praktijk ja.

SP1: Dus, gewoon een twee uur durend examen was een beetje de standaardduur?

SP2: Ja.

SP1: Oké.

eric_zwijnenberg_13_terugblik_en_veranderde_positie_molen_in_samenleving	
Aantal minuten	5
Aantal sprekers:	2
Taal:	Nederlands

SP1: Zo Eric, we zijn nu zo'n beetje aan het eind gekomen van het verhaal. Jij weet de beginjaren van Het Gilde hoe dat gegaan is en je stipte al aan dat ook bij het eerste examen al aandacht werd besteed aan de rol van de molen bij het publiek. Hoe is dat eigenlijk nu? Kun je iets vertellen over hoe de ontwikkeling is geweest van de positie van de molen in de samenleving?

SP2: Ja, die positie is natuurlijk veranderd. De echte vakmolenaars die nog ambachtelijk malen, dat zijn er niet zoveel meer. Ze zijn er gelukkig nog wel en bij het merendeel van de molens is natuurlijk veel meer belangrijker geworden de rol om het grote publiek er kennis van te laten nemen. Het cultureel erfgoed wat de molens vormen uit de dragen. Ik heb daarstraks al genoemd het woord ambassadeursfunctie van de molenaar. Dat is veel meer dan vroeger en daar is de opleiding van Het Gilde ook meer op gericht. En daar zijn alle molenaars ook zich tegenwoordig wel veel meer van bewust. De Nationale Molendagen zijn er natuurlijk een prachtige gelegenheid voor om de molen meer bekendheid te geven, maar ook het ontvangen van groepen, van schoolklassen en al dat soort dingen en met de veiligheid en alles erbij, dat is een hele belangrijke taak van de huidige molenaars. En dat vind je dus ook in de hele opleiding weer terug en ook in de examinering, dat dat een veel grotere rol is gaan spelen. En dat het afleveren van molenaars niet alleen maar is het afleveren van mensen die alle balkjes in de molen bij naam kunnen noemen. Dat is het niet meer, het is veel ruimer in de huidige maatschappij. Ja, en dat zie je ook helemaal terug als je dan terugkijkt op het verleden. Ik ben af en toe misschien wat kritisch geweest op zo'n vereniging De Hollandsche Molen in het verleden, maar je moet dat ook zien, als je daar na vijftig jaar op terugkijkt of nog langer, het tijdsbeeld. Het was gewoon een hele andere maatschappij. De Hollandsche Molen, ik heb het al een paar keer gezegd, moest het hebben van invloedrijke personen, burgemeesters, dat had een hele andere functie. En toen ik ook als jonge hond in dat bestuur van De Hollandsche Molen rolde, ik was een beetje een buitenbeentje. Ik kende die sfeer niet. Niemand werd met de voornaam aangesproken, dat was alleen maar achternaam. En als je een berichtje aan elkaar stuurde, een briefje, dan was dat amice. En dat is een hele andere cultuur. Nu is het hoi Ed, hoi Eric. En in dat opzicht is het veel beter geworden in de maatschappij. De afstand tussen de molenaars en de vereniging is veel korter geworden. De Hollandsche Molen is een dynamische vereniging geworden, het functioneert allemaal veel leuker en plezieriger dan in die begintijd. Dus als je daar zo op terugblijkt en je ziet wat er dan in vijftig jaar gebeurd is, dat hele idee van vrijwillige molenaars zo uitgegroeid is dat we er gewoon niet meer zonder kunnen en dat het behoud van de molens is gebleken, dat is heel leuk om op terug te kijken. En je kunt nu tegenwoordig rustig zeggen, achter iedere molen staat een molenaar en er staat een organisatie achter en die twee moeten het samen doen om dat monument ook

als werktuig te redden. Zo'n molenaar die zich beschouwt als huisvader van zo'n molen, die alles in de gaten houdt, ervoor opkomt en ziet als er wat lekt of wat niet goed is en dat rapporteert aan de eigenaar, de stichting of de particulier of wat dan ook, dat functioneert allemaal zoveel beter dan dat vroeger is geweest. Daar kijk ik wel met plezier op terug. Alleen vraag ik me dan wel eens af zoals wij toen in die tijd als jonge honden een beetje moesten vechten tegen dat oude imago, zou dat nu ook nog zijn? Want ik ben inmiddels natuurlijk een oude hond geworden, daarom interview je mij ook want je bent bang dat ik doodga en dan neem ik alles mee in mijn graf van wat ik heb meegemaakt, maar zou nu de jongere generatie ook zo tegen ons nu opkijken van verdorie dat stelletje oude zakken en zo? Ik hoop van niet en ik denk ook dat het niet zo is. Want ik krijg toch wel heel regelmatig over de vloer - ook op mijn molen - jongeren, ook vijftien, zestien jaar, en als ik zie het enthousiasme wat ze hebben, dat maken ze toch overal mee. Ook in de molenwereld, ook in het verenigingsleven, de plaatselijke organisaties. Je ziet ook dat in besturen van al die honderden molenorganisaties die er zijn, plaatselijke stichtingen en zo, daar zitten veel meer jongeren in dan vroeger ooit het geval was. En dat zijn dan ook al meestal vrijwillige molenaars die in zo'n bestuur rollen. Dat is heel anders dan toen en dat vind ik een hele mooie ontwikkeling.

1558964803-	
<u>eric_zwijnenberg_13b_aanvulling_terugblik_unesco</u>	
Aantal minuten:	1
Aantal sprekers:	1
Taal:	NL

SP2: Dat blijkt ook uit de erkenning die het is dat het ambacht van molenaar geplaatst is op de werelderfgoedlijst van de UNESCO voor het immaterieel erfgoed. Overigens, die plaatsing op die lijst dat is ook weer een mooi voorbeeld van een samenwerking tussen vier organisaties, De Hollandsche Molen en het Gild Fryske Mounders en Het Gilde van Vrijwillige Molenaars en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, een samenwerking die vroeger ondenkbaar was. In de cultuur van toen, en die toch heden ten dage maar mooi gerealiseerd is.